

59 לְמָה אִמְרו חֲכָמִים שֶׁזֶמַן מִצְוֹת אֵלּוּ הוּא רַק עַד הַצְּוֹת. הַתְּשׁוּבָה
60 לְכָךְ הִיא, שֶׁאִמְרו כֵּן בְּיַד לְהַרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הַעֲבִירָה, שֶׁלֹּא
61 יִכְשַׁל בְּבִטּוּל מִצְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, עַל יְדֵי שִׁדּוּחַ אֶת קְרִיאַתָּה לְשַׁעַה
62 מֵאוּחֶרֶת וּלְבִטּוּף יִשְׁכַּח לְקִרְוָתָהּ וְיַעֲבֹר זְמַנָּה, וְכֵן שֶׁלֹּא יִכְשַׁל
63 בְּאִכִּילַת קְדָשִׁים אַחַר זְמַנָּה וְשׂוֹאֵא אִיטוֹר שְׁעוֹנְשׁוּ כְרַת, עַל יְדֵי
64 שִׁדּוּחַ אֶת אִכִּילַתָּם לְשַׁעַה מֵאוּחֶרֶת וּלְבִטּוּף יִאֲכַלְם אַחַר עֲלוֹת
65 הַשַּׁחַר. לְכָךְ יִזְרְוּהוּ חֲכָמִים וְאִמְרו שִׁיקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַד חֲצוֹת וְכֵן
66 שִׁיאֲכַל אֶת הַקְּדָשִׁים עַד חֲצוֹת, אִף שֶׁמֶן הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ זְמַנָּה גַם אַחַר
67 שַׁעַה זֹאת.

גמרא

68 הגמרא דנה בשאלת התנא 'מאימתי קורין את שמע בערבין'. שואלת
69 הגמרא: תנא היבא קאי – היכן עמד התנא בלימודו, דקתני –
70 שמתוך כך התחיל לשנות ולברר 'מאימתי קורין את שמע בערבין'.
71 כלומר, ממה ששאל התנא 'מאימתי קורין את שמע בערבין', משמע
72 שפשוט היה לו שחייבים לקרוא קריאת שמע, ומזהיכן למד חובה זו.
73 ותו – ועוד יש לשאול, מאי שנא תנאי בערבית פרישא – מדוע
74 ביאר התנא תחילה את זמן קריאת שמע של ערבית, ורק לאחר מכן
75 (להלן ט:) ביאר את זמן קריאת שמע של שחרית, לתני דשחרית
76 פרישא – היה לו לפתוח תחילה בביאור זמן קריאת שמע של שחרית.
77 משיבה הגמרא: תנא אקרא קאי – התנא עסק בלימוד המקרא,
78 דקתיב (דברים ו ז) וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשַׁבָּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ
79 וּבְשִׁבְבְּךָ וּבְקוֹמְךָ, ומקרא זה מלמד שחייב אדם לקרוא קריאת
80 שמע, ומתוך כך החל התנא לברר במשנתו אימתי הוא זמנו של
81 חיוב זה. ומאחר ובפסוק הוזכרה קריאת שמע של ערבית קודם
82 קריאת שמע של שחרית, שהרי נאמר בתחילה וּבְשִׁבְבְּךָ וְרַק אַחֲרָיִךְ
83 מִכֵּן נִאֲמַר וּבְקוֹמְךָ, על כן פתח התנא בביור זמן קריאת שמע של
84 ערבית. וְהָכִי קָתְנִי – וכך כוונת התנא לשנות, זמן קריאת שמע של
85 דשכיבה שלמדנו מן הפסוק, אימתי – אימתי הוא מתחיל, משמע
86 שְׁהַכְּהֵנִים נִכְנָסִין לְאִכּוּל בְּתֵרוּמָתָן!.

87 הגמרא מביאה תירוץ נוסף על הקושיא השניה ומדוע הקדים התנא
88 לעסוק בקריאת שמע של ערבית. אומרת הגמרא: ואי בעית אימא
89 – ואם תרצה תוכל ליישב, שהשטעם שהקדים התנא לבאר את זמן
90 קריאת שמע של ערבית קודם שביאר את זמן קריאת שמע של
91 שחרית, הוא משום דלויף מפריינוי של עולם – שלמד סדר זה
92 מברייתא העולם, דקתיב (בראשית א ה) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
93 אֶחָד, הרי שבברייתא העולם קדם הערב לבוקר, ולפיכך הקדים גם
94 התנא לבאר את זמן קריאת שמע של ערבית, קודם שביאר את זמן
95 קריאת שמע של שחרית.

96 הגמרא דנה בתירוץ השני. מקשה הגמרא: אי הכי – אם כך, שטעם
97 הקדמת קריאת שמע של ערבית הוא משום שבכל מקום יש להקדים
98 את הערב לבוקר, וכפי שמצינו בברייתא העולם, מעתה קשה, סיפא
99 דקתני – המשנה להלן (יא.) ששנינו בה, בפשט – בבוקר, בעת
100 שקורא האדם קריאת שמע של שחרית, מברך שתי ברכות
101 לפניה – קודם קריאתה, וברכה אחת מברך לאחריה – אחר
102 קריאתה, ובערב, בעת קוראו קריאת שמע של ערבית, מברך שתיים
103 – שתי ברכות לפניה ושתיים לאחריה, הרי שהקדימה המשנה
104 לעסוק בברכות קריאת שמע של שחרית קודם שתעסוק בברכות
105 קריאת שמע של ערבית, ואילו לפי המבואר כאן שיש להקדים בכל
106 מקום את הערב לבוקר, לתני – הויה לתנא לשנות את הדינים
107 דקריאת שמע של ערבית פרישא – [בתחילה]. מתרצת הגמרא:
108 התנא פתח במשנתו בביאור זמן קריאת שמע של ערבית, וְהָדָר
109 תני – ולאחר מכן שנה במשנה שאחריה (לקמן ט:) את זמן קריאת
110 שמע פשחריית, לפי שכאמור, יש להקדים בכל מקום את דיני הערב
111 לדיני הבוקר. עַד דקאי – וכיון שכבר עמד ועסק דיני קריאת שמע
112 פשחריית, פריש מילי – סיים לבאר את דיני קריאת שמע דשחריית,
113 ופירש במשנה האמורה (יא.) את סדר ברכותיה, וְהָדָר פריש מילי –
114 ולאחר מכן חזר לפרש את דיני קריאת שמע דערבית, ופירש את
115 סדר ברכותיה.
116 המשך בעמוד יד

פרק ראשון – מאימתי

1 מסכת ברכות עוסקת בעיקרה בדיני קריאת שמע, תפילות וברכות,
2 והמסתעף מהם, והיא כוללת ארבעה עניינים עיקריים: א. דיני קריאת
3 שמע וברכותיה. ב. דיני שלש התפילות, שחרית מנחה וערבית,
4 ותפילת מוסף. ג. דיני ברכות הנהנין. ד. דיני ברכות ההודאה והשבח.
5 מסכת זו נקבעה בראש המסכתות, משום חשיבותם של העניינים
6 בהם היא עוסקת, כקריאת שמע שיש בה מיסודות האמונה [יחוד ה'
7 וכדומה], ומשום שענייניה נהוגים בכל יום ויום.

8 פרק זה עוסק בדיני קריאת שמע וברכותיה, ומתבארים בו שלושת
9 העניינים הללו: א. זמני קריאת שמע בערבית ובשחרית. ב. אופן
10 הקריאה. ג. הברכות שיש לברך לפני קריאת שמע ולאחריה. כמו כן
11 מתבארים בפרק דיניה של מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום.

משנה

12 נאמר בתורה בפרשת שמע (דברים ו ז) וְדַבַּרְתָּ בָּם וּגו' וּבְשִׁבְבְּךָ
13 וּבְקוֹמְךָ. חכמים למדו מפסוק זה (לקמן י:) שיש לקרוא קריאת שמע
14 פעמיים ביום, בזמן השכיבה [קריאת שמע של ערבית] ובזמן הקימה
15 [קריאת שמע של שחרית]. ומכיון שאין הדבר ברור אימתי הם זמן
16 השכיבה וזמן הקימה, הוצרכה המשנה לבארם. משנתנו עוסקת
17 בזמני קריאת שמע של ערבית.

18 המשנה מבארת אימתי מתחיל זמן קריאת שמע של ערבית: מאימתי
19 קורין את שמע בערבין – ממתי אפשר לקרוא קריאת שמע בכל
20 ערב. משמע שהכניסה שנטמאו וטבלו נכנסים – רשאים להכנס
21 לאכול בתרומתן, דהיינו משעת צאת הכוכבים, שמאז הוא זמן
22 שכיבה. אבל הקורא קודם לכן לא יצא, מפני שאין דרכם של בני
23 אדם לשכב קודם לצאת הכוכבים, ואין זמן זה נחשב כזמן שכיבה.
24 המשנה מבארת אימתי הוא סוף זמן הקריאה, ומביאה שנחלקו
25 תנאים בדבר: זמן קריאת שמע של ערבית נמשך עד סוף האשמושה
26 [המשמרת] הראשונה משלש המשמרות שבליילה, דהיינו עד
27 שליש הלילה, אבל לאחר מכן אין זה זמן שכיבה. אלו הם דברי רבי
28 אילעור. וחכמים חולקים ואומרים שזמן הקריאה הוא עד הצאת
29 הלילה. רבן גמליאל אומר, זמן הקריאה הוא עד שיעלה עמוד
30 השחר – עד שיאירו השמים במזרח. כלומר עד סוף הלילה, משום
31 שכל הלילה נחשב זמן שכיבה.

32 המשנה מביאה מעשה בענין זה, וממנו מתבארת דעת חכמים: מעשה
33 ופאו בניו של רבן גמליאל לאחר צאת הלילה מבית המשתה –
34 ממקום שנערכה בו סעודה, ואמרו לו לאביהם, עדיין לא קרינו את
35 קריאת שמע, ושאלוהו האם לדעת חכמים שזמן הקריאה הוא עד
36 צאת הלילה [והלכה כמותם], חייבים הם לקרותה עכשיו אף שכבר
37 עבר זמן צאת. אמר להם רבן גמליאל, אף על פי שכבר עבר זמן
38 צאת הלילה, אם לא עלה עדיין עמוד השחר, חייבין אתם לקרות
39 קריאת שמע אף לשיטת חכמים, משום שגם הם מודים שזמן קריאת
40 שמע מן התורה הוא כל הלילה.

41 הוסיף רבן גמליאל ואמר לבניו, ולא על מצוה זו של קריאת שמע
42 בלבד, אמרו חכמים שזמנה עד צאתה, אף על פי שמן התורה זמנה
43 עד שיעלה עמוד השחר, אלא כל מה שאמרו חכמים שזמן מצותם
44 הוא עד הצאתה, מן התורה מצותן עד שיעלה עמוד השחר, וחכמים
45 הם שהגבילו את הזמן והקדימוהו לחצותה. כך הוא הדין בהקטרי
46 הלבנים של קרבנות והקטר אברים של קרבן עולה, שכאשר נזרק
47 דמם ביום ועדיין לא הוקטרו, מצותן להקטירם כל הלילה עד שיעלה
48 עמוד השחר, ואו, בשעה שעלה עמוד השחר, אם לא היו על המזבח,
49 נפסלו בלינה. וכן כל הקדשים הנאכלים ליום אהה, כלומר שזמן
50 אכילתם הוא ביום הקרבתם ובלילה שלאזרינו [כגון חטאת, אשם,
51 כבשי עצרת, מנחות ותודה], שאמרו חכמים (זבחים נג.) שזמן
52 אכילתם מסתיים בחצות הלילה, מן התורה מצותן לאכלם עד
53 שיעלה עמוד השחר [ולא רק עד חצות], שרק בעלות השחר הם
54 נעשים 'נותרי' ואסור לאכלם עוד.

55 סיים רבן גמליאל את דבריו ואמר, אם כן, שמודים חכמים שזמן
56 התורה אפשר לקרוא קריאת שמע ולאכול קדשים עד עלות השחר,
57

1 **אָמַר מֶר** – שנינו במשנתנו, שתחילת זמן קריאת שמע בערבית הוא
 2 **מִשְׁעָה שֶׁהַפְּהִינִים נִכְנָסִים לְאֹכֹל בְּתְרוּמָתָן.**
 3 הגמרא מבארת מדוע תלתה המשנה את זמן קריאת שמע בזמן
 4 אכילת תרומה. שואלת הגמרא: **מִכֵּרֵי** [–הרי] **פְּהִינִים** שנטמאו
 5 וטבלו, **אֵימַת קָא אָכְלֵי** – אימתי הם רשאים לאכול תְּרוּמָה, **מִשְׁעַת**
 6 **צֵאת הַפּוֹכְבִּים**, ואם כן, **לְתַנֵּי** – היה לתנא לומר שזמן קריאת שמע
 7 הוא **מִשְׁעַת צֵאת הַפּוֹכְבִּים**, ומדוע תלה זאת בזמן אכילת תרומה.
 8 משיבה הגמרא: **מִלְתָּא אַגַּב אוֹרְחִיהָ קָמְשָׁמַע לָן** – השמיענו התנא
 9 בדרך אגב דין נוסף, ש**פְּהִינִים** שנטמאו וטבלו, **אֵימַת קָא אָכְלֵי** –
 10 אימתי הם רשאים לאכול בְּתְרוּמָה, **מִשְׁעַת צֵאת הַפּוֹכְבִּים. וְהָא**
 11 **קָמְשָׁמַע לָן** – והחידוש שהשמיענו בזה הוא, **דְּכִפְרָה לֹא מְעַכְבָּא** –
 12 שגם אם נטמאו הכהנים בטומאה שטהרתה תלויה בקרבן, כגון זיבה
 13 וצרעת, אין הבאת הקרבן מעכבת את אכילתם בתרומה, אלא מיד
 14 כשטבלו והעריב שמשם, מותרים הם באכילת תרומה.
 15 הגמרא מביאה ברייתא בה מבואר חידוש זה, וכן מקורו בפסוקים.
 16 אומרת הגמרא: חידוש זה שאמרנו, שחסרון הכפרה אינו מעכב

17 באכילת תרומה, הוא **כִּדְתַנֵּיָא** – כמו ששנינו בברייתא, נאמר בתורה
 18 (ויקרא כב ז) **וּכְבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וְיָטְהַר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים, וַיֵּשׁ**
 19 ללמוד מפסוק זה [כפי שיבואר מיד] שאפילו כהן הטמא בטומאה
 20 שטהרתה תלויה בקרבן, מכל מקום רק **בֵּיאת שְׁמֵשׁוֹ** [–שקיעת
 21 החמה] **מְעַכְבָּתוֹ מִלְּאֹכֹל בְּתְרוּמָה**, שכל זמן שלא שקעה החמה,
 22 אף על פי שטבל מטומאתו, אינו אוכל בתרומה [שהיא ה'קדשים'
 23 המוזכרים בפסוק], אבל אחר שקעה החמה הוא רשאי לאכול בה,
 24 **וְאִין הבאת כִּפְרָתוֹ מְעַכְבָּתוֹ מִלְּאֹכֹל בְּתְרוּמָה**, שאף על פי שהוא
 25 עדיין בכלל 'מחוסר כיפורים' [–כפרה], ואינו מביא את קרבן כפרתו
 26 אלא למחר, מכל מקום אין זה מעכבו מאכילת תרומה.
 27 הגמרא דנה בביאור הפסוק שהובא בברייתא. שואלת הגמרא:
 28 **וּמַמְאֵי דְהָאֵי** – ומנין לברייתא לפרש שמה שנאמר **וּכְבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ**
 29 הכוונה ל**בֵּיאת הַשֶּׁמֶשׁ** – שקיעת החמה, **וְהָאֵי** – ומה שנאמר **וְיָטְהַר**
 30 הכוונה ש**יָטְהַר יוֹמָא** – נטהר היום, כלומר התפנה אור השמש
 31 מהעולם, ולפי זה כוונת הכתוב לומר, שכאשר תשקע החמה ותוסיף
 32 לשקוע עוד עד שתשקע לגמרי ויראו הכוכבים יהיה הכהן מותר
 33 באכילת תרומה, מנין לברייתא לפרש כך,

הזמן המוקדם ביותר שבמשנה הוא סוף האשמורה הראשונה, ואילו
 השעה בה מסיים העני את סעודתו קודמת לזמן זה הרבה. אלא שיש
 לשאול על הרישוא - מה ששנתה הברייתא בראשית דבריה,
 שתחילת זמן קריאת שמע הוא בשעה שהעני נכנס לאכול פיתו
 במלח, מי לימא פליגא אמתניתין - האם נאמר שגם בכך חולקת
 הברייתא על משנתנו שאמרה שהזמן הוא משעה שהכהנים נכנסים
 לאכול בתרומה.
 משיבה הגמרא: לא, אין מחלוקת בין המשנה והברייתא אודות
 תחילתו של זמן קריאת שמע, משום שהזמן בו העני נכנס לאכול את
 פיתו בכל לילה, והזמן בו פתח טמא שטבל נכנס לאכול בתרומה, חד
 שיעורא הוא - שיעור זמן אחד הם, ששניהם נכנסים לאכילתם
 בצאת הכוכבים, וזהו תחילתו של זמן קריאת שמע בין למשנה ובין
 לברייתא.
 הגמרא מבררת האם אכן ניתן לומר ששיעורי 'עני' ו'כהן' שויים,
 ששניהם נכנסים לאכילתם בזמן אחד, ומביאה ברייתא ממנה יש
 לדון בכך. מקשה הגמרא: וכי עני וכהן שיעורם שוה, ורמינהו - הרי
 יש להקשות על כך מברייתא אחרת, מאימתי מתחילין לקרות
 קריאת שמע בערבית, משעה שבני אדם נכנסין לאכול פתן
 בערבית שבתות (ובלילות שבת), שזמן האכילה בערבי שבתות הוא
 בשעה מוקדמת יותר מאשר בימות החול, משום שהכל מוכן
 לסעודה מבעוד יום, דברי רבי מאיר. והקמים אומרים, תחילתו של
 זמן קריאת שמע הוא משעה שהכהנים שנטמאו וטבלו ביום וקאין
 (ומותרים) לאכול בתרומתן. וסימן יש לדבר, אימתי הוא זמן זה שבו
 הכהנים זכאים לאכול בתרומה, צאת הכוכבים, שהוא סיום היום
 ותחילת הלילה.
 מוסיפה הברייתא: ואף על פי שאין ראיה גמורה לדבר, שצאת
 הכוכבים הוא הזמן בו מסתיים היום ומתחיל הלילה, מכל מקום יש
 זכר (רמז מועט) לדבר, שנאמר לגבי עולי בבל שבנו את חומת
 ירושלים (נחמיה ד טו). ואנחנו עשים במלאכה ותצים מחזיקים
 ברחמים, מעלות השחר עד צאת הכוכבים, וכיון שאין דרך בני
 אדם לעסוק במלאכתם בלילה וכן אינם מפסיקים את מלאכתם
 מבעוד יום, יש בפסוק זה רמז שהיום הוא הזמן שמעלות השחר ועד
 צאת הכוכבים, והלילה מתחיל מצאת הכוכבים ואילך.
 מוסיפה הברייתא: ואומר עוד הפסוק שלאחריו (שם ד טו), שנחמיה
 אמר לעם והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה, כלומר, בלילה
 נשמור מפני האויבים, וביום נעסוק במלאכת הבנין. ויש מכך חיזוק
 לרמז שהתבאר, שהרי מבואר כאן שכל זמן המלאכה נקרא בלשון
 הכתוב בשם 'יום', ומאחר ובפסוק הקודם נאמר שעסוק במלאכה
 מעלות השחר ועד צאת הכוכבים, יש ללמוד מכאן שבצאת
 הכוכבים מסתיים היום ומתחיל הלילה.
 קודם שהגמרא דנה בזמני הקריאה האמורים בברייתא, היא מבארת
 את סיום דברי הברייתא. שואלת הגמרא: מאי ואומר - לשם מה
 הוסיפה הברייתא את הפסוק השני בכדי ללמוד ממנו שהלילה
 מתחיל מצאת הכוכבים, הרי כבר מהפסוק הראשון שנאמר בו
 שעסוק במלאכה מעלות השחר עד צאת הכוכבים, יש רמז לכך
 שבצאת הכוכבים מסתיים היום, שהרי אין דרך בני אדם לבנות
 בלילה, וכן אינם מפסיקים את מלאכתם מבעוד יום, וכאמור.
 משיבה הגמרא: כוונת הברייתא לומר כך, וכי תימא - אם תרצה
 לדחות את הראיה מהפסוק הראשון, ולומר שבאמת מפי ערבא
 שמשא - מזמן שקיעת החמה כבר ליליא הוא, ולא רק מזמן צאת
 הכוכבים, וליהו - והעובדים שם בבנין החומה דמחשבי - היו
 מחשיבים, כלומר, ממשכיבים את עבודתם ללאחר שקיעת
 החמה, עד צאת הכוכבים, ומקדמי - וכן היו משכיבים להתחיל את
 עבודתם מעלות השחר קודם שיתחיל היום (ונאמר שאף התחלת
 היום אינה בעלות השחר אלא רק מנהיג החמה שלאחר מכן), וזאת
 משום שמיהרו לגמור את בניית החומה בכדי להנצל מהאויבים
 שהציקו להם, ואם כן אי אפשר ללמוד מהפסוק מתי היא תחילת
 הלילה, על כך משיבה הברייתא, תא (ובא) שמע מה שנאמר שם
 בהמשך, והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה, ומבואר בפסוק זה
 שלא עבדו אלא ביום ולא הקדימו והחשיכו כלל, ונמצא שכל זמן
 המשך בעמוד עא

דילמא - שמה יש לפרש את הפסוק באופן אחר, שמה שנאמר זבא
 השמש, ביאת אורו הוא - הכוונה בו היא שתורח השמש בבוקרו
 של היום השמיני, שהוא יום הבאת כפרתו, ומא - ומהו פירושו של
 מה שנאמר 'ויהיה', הכוונה בו היא מהר נברא - שיטת האדם על
 ידי הבאת קרבנותיו. והיינו שדברי הפסוק הם בלשון ציווי, שכאשר
 תבוא השמש, כלומר כאשר תורח, וטהר, מטל על האדם להביא
 את קרבנותיו, ורק לאחר מכן הוא מותר בתרומה. אם אכן נפרש
 כפירוש זה, נמצא שהכפרה מעכבת באכילת התרומה, שאינו יכול
 לאוכלה קודם הבאת קרבנותיו, ומנין לברייתא לפרש באופן האחר
 שעל פיו אינה מעכבת.
 מתרצת הגמרא: אמר רבה בר רב שילא, אין לומר כפירוש זה,
 ש'זבא השמש' הוא ביאת (ורחית) אורו ו'טהר' הוא ציווי שיביא
 קרבנותיו, שאם כן לימא קרא (יהיה לפסוק לומר) 'ויהיה', שהוא
 לשון ציווי, ולא ו'טהר' שמשמעו שבבוא השמש הוא נטהר ממילא.
 אלא ודאי, מא - מהו פירושו של מה שנאמר 'ויהיה', הכוונה בו היא
 מהר יומא - נטהר היום והתפנה אור השמש ממנו, ולשון הפסוק היא
 בראמרי איניש (כפי שרגילים האנשים לומר) איערב שמשא
 ויארבי יומא - שקעה החמה ונטהר היום, כלומר, הסתלקה השמש
 מן העולם לגמרי (וממילא מה שנאמר קודם לכן 'זבא השמש' היינו
 שקיעת החמה ולא זריחתה). ונמצא שכוונת הפסוק כך היא, שאחר
 שהעריבה השמש לגמרי בצאת הכוכבים, רשאי הכהן לאכול
 בתרומה, וכדברי הברייתא.
 הגמרא מביאה הוכחה אחרת, שהפסוק 'זבא השמש וטהר' עוסק
 בהערב שמש: במערבא - בארץ ישראל, תא (הוכחה זו) דרבה בר
 רב שילא, שאין לומר ש'טהר' הוא טהר גברא (משום שאם כן היה
 לפסוק לומר 'וטהר'), לא שמייע להו - לא שמעוה, ומשום כך בעו
 לה מיבעיא - הסתפקו ספק בפירוש הפסוק. וכך הסתפקו, תאי - זה
 שנאמר 'זבא השמש', האם ביאת שמשו הוא - הכוונה בו לשקיעת
 החמה, ולפי זה יומא - מהו פירושו של מה שנאמר 'ויהיה', הכוונה בו
 היא שמהר יומא - שנטהר היום והתפנה אור השמש ממנו לגמרי,
 והיינו צאת הכוכבים. או דילמא - שמה נפרש באופן אחר, זבא
 השמש, ביאת אורו הוא - הכוונה בו זריחת החמה בבוקר היום
 השמיני, ומא - ומהו פירושו של מה שנאמר 'ויהיה', הכוונה בו היא
 מהר נברא - שיטת האדם על ידי הבאת קרבנותיו, ורק אז יוכל
 לאכול בתרומה.
 והדר פשטו לה - ואחר כך פשטו בני ארץ ישראל את ספיקם
 מקרייתא, מדקתני (ומכך ששינו) בברייתא, מאימתי מתחילין
 לקרות קריאת שמע בערבית וכו', משעה שהכהנים זכאין לאכול
 בתרומתן, סימן לדבר צאת הכוכבים, הרי שזמן אכילת תרומה
 הוא בצאת הכוכבים, ואף שעדיין לא הביא את כפרתו, אם כן שמיא
 מינה - מוכח מברייתא זו ש'זבא השמש' האמור בפסוק, ביאת
 שמשו הוא - הכוונה בו לשקיעת החמה, ומא - ומהו פירושו של
 מה שנאמר 'ויהיה', הכוונה בו היא מהר יומא - שנטהר היום
 והתפנה אור השמש ממנו, ואז מותר הכהן לאכול בתרומה, ומה
 שלא הביא את כפרתו אינו מעכבו מכך.
 אמר רב - שנינו במשנתנו (לעיל ע"א), שזמן קריאת שמע של
 ערבית הוא משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן, והיינו
 מצאת הכוכבים) עד סוף האשמורה הראשונה וכו'.
 הגמרא מביאה זמנים אחרים שנאמרו בזה, ודנה האם הם סותרים
 לזמנים האמורים במשנה. שואלת הגמרא: ורמינהו - ויש לשאול על
 כך מברייתא ששינו בה זמנים אחרים, שכך שנינו בברייתא, מאימתי
 מתחיל הזמן בו קורין את שמע אחריתא, משעה שהעני נכנס בימות
 החול לאכול את פתו במלח, שמתוך שאין לו נר שיאיר לו
 בסעודתו, הוא נכנס לאכול את פיתו מיד בתחילת הלילה, כשעדיין
 נותר מעט מאור היום. ועד מתי ניתן לקרוא קריאת שמע, עד ששעה
 שיעמוד העני ליפטר (לצאת) מתוך סעודתו.
 מבארת הגמרא את השאלה: כיפא - מה ששנתה הברייתא בסיום
 דבריה, שסוף זמן קריאת שמע הוא בשעה שהעני מסיים את סעודתו,
 ודאי פליגא אמתניתין - ודאי היא חולקת בכך על המשנה, שהרי

השמשות. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹנָתָן לְרַבִּי מַאִיר, כִּיצַד אַתָּה אוֹמֵר שׁוֹמֵן
 קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית הוּא מְשַׁעָה שֶׁהַכּוֹהֲנִים טוֹבְלִים, וְהֵלֵא
 הַכּוֹהֲנִים מְבַעֲדוּ יוֹם הֵם מוֹבְלִים, קוֹדֵם בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, וְכַאֲמוֹר, וְאִיךְ
 יִתְכַן שִׁיתְחַיֵּל אִזּוֹ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְהֵלֵא אִין זֶה זְמַן שְׂכִיבָה. ד. רַבִּי
 חֲנִינְיָא אוֹמֵר, מְשַׁעָה שְׁעָנִי נִכְנַס לְאֹכֹל פִּתּוֹ בְּמַלְחָה. ה. רַבִּי אַחָאי,
 וְאִמְרִי לֵהּ – וְיֵשׁ אוֹמְרִים זֹאת בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא, אוֹמֵר, מְשַׁעָה שְׂרׁוּב
 בְּנֵי אָדָם נִכְנְסִין לְהִסְבּ – לֹאכּוֹל אֵת סְעוּדַת הַלַּיְלָה.
 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: וְאִי אֶמְרֵת שְׁעָנִי וְכֹהֵן חֵד שְׁעוֹרָא הוּא, וְשְׁנִיִּים
 נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בּוֹמֵן אַחַד, נִמְצָא שְׁהוֹמֵן שְׁאֵמֵר רַבִּי חֲנִינְיָא, זְמַן
 אֲכִילַת הָעֵנִי, חֲיִינוּ – הוּא הוּא זְמַן אֲכִילַת הַכּוֹהֲנִים שְׁאֵמֵר רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ, וְהָרִי בְּרִייתָא מְבוּאָר שִׁישׁ מִחֻלּוֹקַת בֵּינֵיהֶם. אֵלֵא לְאוֹ שְׁמַע
 מִינָהּ – הָאֵם אִין מוֹכַח מְבִרִיתָא זֶה, שְׁשִׁעוֹרָא דְעָנִי לְחוּד וְשִׁעוֹרָא
 דְכֹהֵן לְחוּד – שְׁהוֹמֵן שֶׁל אֲכִילַת הָעֵנִי הוּא זְמַן בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ וְהוֹמֵן שֶׁל
 אֲכִילַת הַכּוֹהֲנִים הוּא זְמַן בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ, וְאִין הוֹמְנִים שׁוֹיִם. מְסִיקָה
 הַגְּמָרָא: שְׁמַע מִינָהּ – אֲכַן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מְדַבְּרֵי הַבְּרִיתָא.
 הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת אִיזוֹ הוֹמֵן הַמְּאֹחֵר מִבֵּין זְמֵנֵי 'עֵנִי וְכֹהֵן'. מְבֹרַרֵת
 הַגְּמָרָא: לְאַחַר שֶׁהִתְבָּאָר שׁוֹמְנֵי תַחֲלִילַת הָאֲכִילָה שֶׁל הָעֵנִי וְתַחֲלִילַת
 הָאֲכִילָה שֶׁל הַכּוֹהֵן אֵינֵם שׁוֹיִם, הִי מְזַיְיָהוּ – אִיזוֹ מְשַׁנֵּי הוֹמְנִים הַלְלוּ
 הוּא הַמְּאֹחֵר שְׁבִינִיִּים. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מְסַתְּבָרָא – מְסַתְּבָר שְׁהוֹמֵן
 דְעָנִי נִכְנַס לֹאכּוֹל סְעוּדָתוֹ מְאֹחֵר מִהוֹמֵן בּוֹ הַכּוֹהֵן נִכְנַס לֹאכּוֹל
 בְּתֵרוּמָה, דְאִי אֶמְרֵת דְהוֹמֵן שֶׁל הָעֵנִי מוֹקְדָם מִזְמַנּוֹ שֶׁל הַכּוֹהֵן, אֵם
 כֵּן יִקְשָׁה, שְׁהוֹמֵן שְׁאֵמֵר רַבִּי חֲנִינְיָא, שְׁהוּא מְשַׁעָה שְׁהֵעֵנִי נִכְנַס
 לֹאכּוֹל סְעוּדָתוֹ, חֲיִינוּ – הוּא הוּא הוֹמֵן שְׁקֹדֵשׁ הַיּוֹם בְּעֶרְבֵי שְׁבֵתוֹת
 שְׁאֵמֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁהוּא תַחֲלִילַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת. שְׁהָרִי זְמַנּוֹ שֶׁל
 הַכּוֹהֵן הוּא בְּצֵאת הַכּוֹכְבִים, וְאֵם זְמַנּוֹ שֶׁל הָעֵנִי קוֹדֵם לְזְמַן הַכּוֹהֵן,
 בְּהִכְרַח שְׁהוּא תַחֲלִילַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת. אֵלֵא לְאוֹ שְׁמַע מִינָהּ – הָאֵם
 אִין לְהוֹכִיחַ מִכָּךְ, דְּזְמַנּוֹ שֶׁל עָנִי מְאֹחֵר יוֹתֵר מִזְמַנּוֹ שֶׁל כֹּהֵן, וְהוּא
 אַחַר צֵאת הַכּוֹכְבִים. מְסִיקָה הַגְּמָרָא: שְׁמַע מִינָהּ – אֲכַן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ
 כֵּן.
 ?
 הַגְּמָרָא שְׁבַד לְדוֹן דְּבִרְבֵי הַבְּרִיתָא הָאֲחֻרוּנָה, וְהִיא מְבֹאֵרֵת אֵת דַּעַת
 רַבִּי מַאִיר: אָמַר מַר – הוֹבֵא לְעִיל בְּרִיתָא הָאֲחֻרוּנָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי
 יְהוֹנָתָן לְרַבִּי מַאִיר, כִּיצַד אַתָּה אוֹמֵר שׁוֹמֵן קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בּוֹמֵן
 שֶׁהַכּוֹהֲנִים טוֹבְלִים, וְהֵלֵא הַכּוֹהֲנִים מְבַעֲדוּ יוֹם הֵם מוֹבְלִים קוֹדֵם בֵּין
 הַשְּׁמֻשׁוֹת, כְּדִי שׁוּדָאֵי תְהֵא טְבִילַתָם קוֹדֵם לְהִילָה, וְאִיךְ יִתְכַן לּוֹמֵר
 שׁוֹמֵן זֶה הוּא 'זְמַן שְׂכִיבָה' וְקוֹרְאִים בּוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית.
 מְבֹרַרֵת הַגְּמָרָא: הֵלֵא שְׁפִיר קְאָמַר לֵיהּ – יִפְהָ אֵמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹנָתָן
 לְרַבִּי מַאִיר, שְׁטַעֲנָה טוֹבָה הִיא, וְמָה יַעֲנֶה עֲלֶיהָ. אוֹמְרַת הַגְּמָרָא:
 וְרַבִּי מַאִיר, חֲבִי קְאָמַר לֵיהּ – כֵּךְ אֵמֵר לוֹ לְרַבִּי יְהוֹדָה, אֲכַן זְמַן
 קְרִיאַת שְׁמַע הוּא קוֹדֵם בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, אוֹלַם מִי סְבָרַת דְאֵנָּה אֲבִין
 הַשְּׁמֻשׁוֹת דִּידָךְ קְאָ אֲמִינָא – וְכִי סָבּוֹר אַתָּה שְׁכוּוֹנֵתִי הִיא לְקוֹדֵם בֵּין
 הַשְּׁמֻשׁוֹת שְׁלִפֵי שִׁיתְךָ, שְׁהוּא זְמַן רַב לְפָנֵי הַלַּיְלָה, אֵנָּה אֲבִין
 הַשְּׁמֻשׁוֹת דְרַבִּי יוֹסִי קְאָ אֲמִינָא – כּוּוֹנֵתִי הִיא לְקוֹדֵם בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת
 שְׁלִשִׁית רַבִּי יוֹסִי, דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת הוּא זְמַן קֶצֶר שֶׁל
 כְּהֶרֶף עֵין – כְּשִׁיעוֹר קְרִיצַת עֵין, זֶה – הַלַּיְלָה נִכְנַס וְזֶה – הַיּוֹם
 יוֹצֵא, שְׁאוֹתוֹ רַגַע שְׁהִיִּים וְהַלַּיְלָה מִתְחַלֵּפִים הוּא בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, וְאִי
 אֶפְשָׁר לְעֻמּוֹד עָלָיו וְלַדַּעַת בְּדִיקוֹ אֵימְתִי הוּא זְמַן זֶה, מֵאַחַר וְהוּא
 קֶצֶר בִּיּוֹתֵר. וְכִיּוֹן שְׁאֵנִי סוֹבֵר כְּדַעַת רַבִּי יוֹסִי, נִמְצָא שְׁלִשִׁיתֵי טוֹבְלִים
 הַכּוֹהֲנִים סוֹמְךָ לְצֵאת הַכּוֹכְבִים, וְעַל כֵּן זְמַן זֶה יִכּוֹל לְחַשֵּׁב זְמַן
 שְׂכִיבָה וְאֶפְשָׁר לְקַרְא בּוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית.

הַמְּלֹאכָה הַמּוֹחֵר בְּפִסּוֹק הָרֵאשׁוֹן, שְׁהוּא מַעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת
 הַכּוֹכְבִים, נִקְרָא יוֹם, וְהָרִי שִׁישׁ מִכָּךְ זָכַר לְדַבְּרֵי, צֵאת הַכּוֹכְבִים
 הוּא סִיּוּם הַיּוֹם וְתַחֲלִילַת הַלַּיְלָה.
 עֵתָה שְׁבַד הַגְּמָרָא לְדוֹן בּוֹמֵנֵי הַקְּרִיאָה הָאֵמוּרִים בְּרִיתָא, כְּדִי
 לְדוֹן מִדָּם אִידוּת הוֹמְנִים שֶׁנִּתְבָּאָרוּ לְעִיל. אוֹמְרַת הַגְּמָרָא: קְאָ סְלִקָא
 דְעָנִי – הִיָּה עוֹלָה בְּדַעַתָךְ לּוֹמֵר וְכַלּוֹמֵר, הַפְּשׁוּטוֹת הִיא, דְהוֹמֵן בּוֹ
 עָנִי נִכְנַס לֹאכּוֹל פִּתּוֹ בְּכָל יְמוֹת הַחוֹל, שֶׁהוֹחֵר בְּרִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה,
 וְהוֹמֵן בּוֹ בְּנֵי אָדָם נִכְנְסִים לֹאכּוֹל סְעוּדָתָם בְּלִילוֹת שְׁבֵת שֶׁהוֹחֵר
 בְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה, חֵד שְׁעוֹרָא הוּא – שְׁנִיִּים שִׁיעוֹר זְמַן אַחַד הֵם, שֶׁהֵם
 נִכְנְסִים לֹאכּוֹל מִיד עִם תַּחֲלִילַת הַלַּיְלָה. מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: וְאִי אֶמְרֵת –
 וְאֵם תֵּאמֵר כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ קוֹדֵם לְכֵן, שְׁאֵף הוֹמֵן בּוֹ עָנִי נִכְנַס לֹאכּוֹל
 בְּכָל לַיְלָה, וְהוֹמֵן בּוֹ בְּהֵן נִכְנַס לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָה, חֵד שְׁעוֹרָא הוּא,
 שְׁנִיִּים נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בּוֹמֵן אַחַד, נִמְצָא שְׁכָל הוֹמְנִים שֶׁהוֹחֵרוּ
 בְּרִיתוֹת כּוֹמֵן אֲכִילָה וְשֶׁל עֵנִי, שֶׁל כֹּהֵן וְשֶׁל בְּנֵי אָדָם בְּעֶרְבֵי
 שְׁבֵתוֹת הֵם זְמַן אַחַד, וְאֵם כֵּן קֶשָׁה מָה שְׁאֵמֵרֵת הַבְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה
 שֶׁנַּחֲלָקוּ רַבִּי מַאִיר וְחַכְמַיִם, שְׁלִפֵי רַבִּי מַאִיר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע הוּא
 מְשַׁעָה שְׁבִנֵי אָדָם נִכְנְסִים לֹאכּוֹל פִּתּוֹ בְּעֶרְבֵי שְׁבֵתוֹת, וְלִפֵי חַכְמַיִם
 זְמַנָּה הוּא מְשַׁעָה שֶׁהַכּוֹהֲנִים זְכָאִין לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָתָךְ, שְׁהָרִי לְפִי
 הַמְּתַבָּאָר נִמְצָא שְׁהוֹמֵן שְׁאֵמֵר חֲכָמַיִם, חֲיִינוּ – הוּא הוּא הוֹמֵן
 שְׁאֵמֵר רַבִּי מַאִיר, וְלֹא נַחֲלוֹ בִּנְיָהֵם כָּלֵל. מוֹכִיחָה הַגְּמָרָא: אֵלֵא
 בְּהִכְרַח שְׁמַע מִינָהּ – יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִן הַבְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה, שְׁעָנִי שְׁעוֹרָא
 לְחוּד וְכֹהֵן שְׁעוֹרָא לְחוּד – שִׁיעוֹר שֶׁל 'עֵנִי' לְבַדּוֹ וְשִׁיעוֹר שֶׁל 'כֹּהֵן'
 לְבַדּוֹ, שְׁהוֹמֵן בּוֹ הָעֵנִי נִכְנַס לֹאכּוֹל פִּתּוֹ בְּמַלְחָה, אֵינּוּ הוֹמֵן בּוֹ הַכּוֹהֵן
 נִכְנַס לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָה. וְמַעֲתָה מְבוּאֵרֵת הַמְּחֻלּוֹקַת בְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה,
 מְפָנֵי שְׁהוֹמֵן שְׁבִנֵי אָדָם נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בְּעֶרְבֵי שְׁבֵתוֹת, שְׁהוּא כּוֹמֵן
 אֲכִילַת הָעֵנִי בִּימּוֹת הַחוֹל, אֵינּוּ הוֹמֵן בּוֹ הַכּוֹהֵן נִכְנַס לֹאכּוֹל. וְאֵם כֵּן
 קֶשָׁה עַל מָה שֶׁהִתְבָּאָר לְעִיל, שְׁהֵעֵנִי וְהַכּוֹהֵן נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בּוֹמֵן
 אַחַד.
 דּוֹחָה הַגְּמָרָא: לֵא, אִין הִכְרַח לּוֹמֵר שְׁהֵעֵנִי וְהַכּוֹהֵן נִכְנְסִים לֹאכּוֹל
 בּוֹמְנִים שׁוֹיִם, שְׁעִדִין נִיתֵן לּוֹמֵר כְּפִי שְׁאֵמֵרְנוּ מִתַּחֲלִילָה כִּי עָנִי וְכֹהֵן
 חֵד שְׁעוֹרָא הוּא, וְהוֹמֵן שְׁשִׁנֵּי בְּרִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה מְשַׁעָה שְׁהֵעֵנִי
 נִכְנַס לֹאכּוֹל פִּתּוֹ בְּמַלְחָה, הוּא הוֹמֵן שְׁשִׁנֵּי בְּמִשְׁנַתְנוּ מְשַׁעָה
 שֶׁהַכּוֹהֲנִים נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָתָךְ. אֵלֵא שִׁישׁ לְדַחוּת אֵת מָה
 שֶׁסְּבִרְנוּ שְׁעָנִי נִכְנַס לְסְעוּדָתוֹ בִּימּוֹת הַחוֹל בְּאוֹתוֹ זְמַן בּוֹ בְּנֵי אָדָם
 נִכְנְסִים לֹאכּוֹל בְּלִילוֹת שְׁבֵת, וְבֵאֵמַת אִין זֶה כֵּךְ אֵלֵא 'עָנִי' שֶׁהוֹחֵר
 בְּרִיתָא הָרֵאשׁוֹנָה וְבְנֵי אָדָם שֶׁהוֹחֵרוּ בְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה לֵא, חֵד
 שְׁעוֹרָא הוּא – אֵינֵם אוֹכְלִים בּוֹמֵן אַחַד, וְנִמְצָא שֶׁלְדַעַת חַכְמַיִם
 [בְּמִשְׁנָה וְכֵן בְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה] זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע הוּא בּוֹמֵן שְׁאוֹכְלִים
 הַכּוֹהֲנִים בְּתֵרוּמָה, וְהוּא הוֹמֵן בּוֹ אוֹכֵל הָעֵנִי [הַמּוֹחֵר בְּרִיתָא
 הָרֵאשׁוֹנָה] וְלַדַּעַת רַבִּי מַאִיר [בְּרִיתָא הַשְּׁנִיָּה] זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע הוּא
 מְשַׁעָה שְׁבַד בְּנֵי אָדָם אוֹכְלִים בְּלִילוֹת שְׁבֵת.
 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיתָא שְׁמוּכָה מִמֵּנָה שְׁהוֹמְנִים שֶׁל 'עֵנִי וְכֹהֵן' אֵינֵם
 שׁוֹיִם. מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: וְכִי עָנִי וְכֹהֵן חֵד שְׁעוֹרָא הוּא, שְׁנִכְנְסִים הֵם
 לֹאכּוֹל בּוֹמֵן אַחַד, וְרַמְיָנָהוּ – הָרִי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל כֵּךְ מְבִרִיתָא
 אַחֲרָה, שְׁשִׁנֵּי בְּרִיתָא, מְאִמְתִי מִתַּחֲלִילֵין לְקִרּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע
 בְּעֶרְבֵי, נִאֲמָרוּ בְּכָךְ חֲמֵשׁ דַּעוֹת: א. מְשַׁעָה שְׁקֹדֵשׁ הַיּוֹם בְּעֶרְבֵי
 שְׁבֵתוֹת, כְּלוֹמֵר מַעַת כְּנִיסַת שְׁבֵת, דְהֵינּוּ מִתַּחֲלִילַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת,
 אֵלוֹ הֵם דְרַבִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. ב. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מְשַׁעָה שֶׁהַכּוֹהֲנִים
 שֶׁנִּשְׁמָאוּ וְטְבְלוּ מְטוֹהָרִים וְיִכּוֹלִים לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָתָךְ, דְהֵינּוּ מְשַׁעָה
 צֵאת הַכּוֹכְבִים. ג. רַבִּי מַאִיר אוֹמֵר, מְשַׁעָה שֶׁהַכּוֹהֲנִים מוֹבְלִין כְּדִי
 שִׁיכּוֹלוּ לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָתָךְ, שֶׁהֵם טוֹבְלִים זְמַן מוּעֵט קוֹדֵם בֵּין